

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման ամբիոն

Արտադրական պրակտիկայի ծրագիր

Իրավագիտություն

(Ուսումնական առարկայի անվանումը)

Մասնագիտություն/ուղղություն՝ Իրավագիտություն, դասիչ 042101.01.6
Որակավորումը՝ բակլավր
Ֆակուլտետ՝ հասարակական գիտությունների
Ուսուցման ձև, կիսամյակ՝ արկա, հեռակա, 7, 8, 9, 10, 4 կրեդիտ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում
(արձ. թիվ 7, 25.01.2024թ.)

Ամբիոնի վարիչ՝ Վ. Հարությունյան

Հաստատված է հասարակական գիտությունների
ֆակուլտետի գիտական խորհրդի նիստում
(արձ. թիվ 9, 25.01.2024թ.)

Հասարակական գիտությունների ֆակուլտետի
ղեկավար՝ Ն. Գապոյան

Վարչակազմի ղեկավար՝ Գ. Գյունաշյան

Վանաձոր
2024թ.

Պրակտիկայի ընդհանուր բնութագիրը

Արտադրական պրակտիկան կրթական ծրագրերի պարտադիր բաղադրամասերից է: Այն նպատակաուղղված է աջակցելու ուսանողների՝ ստացած տեսական գիտելիքներն ամրապնդելու, ինքնուրույն աշխատանքի համար անհրաժեշտ ունակություններ ձեռքբերելու գործին: Արտադրական պրակտիկան կրում է պարտադիր բնույթ և կազմակերպվում է ԲՈՒՀ-ի նախաձեռնությամբ՝ Լոռու մարզի իրավապահ մարմիններում, իրավաբանական խորհրդատվական կենտրոններում, փաստաբանական գրասենյակներում, համայնքապետարանի, մարզպետարանի իրավաբանական բաժիններում, ԴԱՀԿ-ում, նոտարական գրասենյակներում, Լոռու մարզի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանում:

1. Պրակտիկայի նպատակը

Պրակտիկայի կազմակերպման և անցկացման հիմնական նպատակներն են՝

- Ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքների գործնական կիրառման հնարավորության ապահովումը,
- Իրավաբանական գիտելիքների կիրառման առանձնահատկությունների բացահայտումը, մասնագիտական գիտելիքների պրակտիկ գործունեությամբ իրագործելու ունակությունների ձևավորումը,
- Ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքների համապատասխանեցումը ուսումնական պլանին և կիրառման հնարավորությունը:

2. Պրակտիկայի խնդիրները

Արտադրական պրակտիկան ունի մի շարք խնդիրներ, որոնց լուծումը ուսանողներին թույլ է տալիս արդյունավետ լուծել մասնագիտական խնդիրները և ձեռք բերել գործնական հմտություններ: Պրակտիկայի ընթացքում ուսանողները, որպես իրավական ոլորտի ապագա աշխատողներ, պետք է կարողանան՝

- Իրենց համար ձևավորել մասնագիտական համապատասխան հմտություններ և ունակություններ, ձեռք բերել ինքնադրսևորման, գիտելիքները կիրառելու հնարավորություն,
- Ինքնակրթության, ինքնազարգացման, ժամանակակից գիտատեխնիկական միջոցների կիրառման հմտությունների կատարելագործում,
- Տեղում ծանոթանալ ոլորտի մասնագիտական առանձնահատկություններին,
- Արագ արձագանքելու ունակությունների ամրապնդում, կատարելագործում:

3. Պրակտիկայի հաստատությունը, վայրը

Արտադրական պրակտիկան ուսանողներն անց են կացնում Լոռու մարզի իրավապահ մարմիններում, իրավաբանական խորհրդատվական կենտրոններում, փաստաբանական գրասենյակներում, համայնքապետարանի, մարզպետարանի իրավաբանական բաժիններում, ԴԱՀԿ-ում, նոտարական գրասենյակներում, Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում:

4. Պրակտիկայի ընթացակարգը

Արտադրական պրակտիկայի բովանդակության իմաստը ուսանողներին իրավաբանության ոլորտի աշխատանքի հետ ծանոթացումն է: Համապատասխան հիմնարկում կամ կազմակերպությունում գործնական աշխատանքների իրականացումն է փաստաթղթաշրջանառության և գործավարության իրականացումը:

Պրակտիկայի ընթացակարգը կազմված է հետևյալ փուլերից՝

- ա) Մեթոդիստի հետ այցելություն համապատասխան հաստատություն՝ տվյալ համակարգի աշխատանքային գործառույթների, աշխատակազմի, ճանաչողական և զարգացնող գործընթացների հետ ծանոթանալու համար,
- բ) Մասնակցություն դատարանի աշխատանքներին, տարբեր տեսակետների, մոտեցումների վերլուծություն, որոնք կնայաստեն ուսանողների իրավական դիրքարոշման ձևավորմանը, մասնագիտական հմտությունների ամրապնդմանը,
- գ) Դատախազությունում ծանոթացում արխիվի և գրասենյակի աշխատանքների առանձնահատկություններին, դատախազի հսկողական վարույթի կառուցվածքին,
- դ) ԴԱՀԿ-ում ծանոթացում դատարանի վճիռների և որոշումների հիման վրա կատարողական վարույթի ընթացակարգին,
- ե) Նոտարական գրասենյակում ծանոթացում նոտարի աշխատանքի առանձնահատկություններին, քաղաքացիների ընդունելիության, նրանց կողմից ներկայացվող փաստաթղթերի ընդունմանն ու այլ ընթացակարգերին,
- զ) մարզպետարանի և քաղաքապետարանի իրավաբանական բաժիններում ծանոթացում մարզի և համայնքի բնակչության իրավաբանական սպասարկման առանձնահատկություններին, քաղաքացիական և վարչական գործերով դատարան ներկայացվող փաստաթղթերի կազմանը,
- է) Իրավապահ մարմիններում ծանոթանալ կառույցի գործառույթներին, աշխատանքների կատարման ընթացակարգերին
- ը) Ավարտական՝ երբ ուսանողների պրակտիկայի արդյունքները ամփոփման փուլը արտացոլվում է պրակտիկայի օրագրերում և անհատական բնութագրերում:

5. Պրակտիկայի ղեկավարների այդ թվում պրակտիկայի անցկացման վայրի աշխատակից ղեկավարի պարտականությունները գործառույթների նկարագրությունը

Պրակտիկան ղեկավարող մեթոդիստը՝

- ✓ պրակտիկանտին օգնում է անհատական պլանը կազմելիս,
- ✓ կազմակերպում է պրակտիկայի անցկացումը տվյալ կազմակերպությունում և հետևում է պրակտիկայի ամբողջ ընթացքին,
- ✓ պրակտիկանտներին գիտամեթոդական օգնություն է ցույց տալիս,
- ✓ ներկայացնում է պրակտիկանտների մասնագիտական առաջընթացի հետ կապված առաջարկներ,
- ✓ իրականացնում է պրակտիկանտների կազմակերպման և անցկացման հետ կապված հարցերի քննարկում,
- ✓ քննարկում է պրակտիկայի ընթացքը և արդյունքները,
- ✓ կազմակերպում է քննարկումներ և խորհրդատվություն,
- ✓ վերահսկում է պրակտիկանտների հաճախումների ընթացքը և դրա վերաբերյալ տեղեկություններ է հաղորդում ֆակուլտետի ղեկանին, համապատասխան ամբիոնին, հսկում է պրակտիկայի օրագրերի լրացման կանոնավոր գործընթացը,
- ✓ Պրակտիկանտներին օգնում է իրավագիտության ոլորտի հարցերի վերաբերյալ բանավեճեր, քննարկումներ կազմակերպելուն և անցկացնելուն,
- ✓ մանակցում է արտադրական պրակտիկայի ամփոփմանը և գնահատմանը,
- ✓ պրակտիկայի անցկացման օրագրում կատարում է համապատասխան գրառումներ ուսանողի ընդհանուր բնութագրի նկարագրության տեսքով,
- ✓ ներկայացնում է ուսանողի՝ արպես ապագա իրավաբանի, մասնագիտական հմտությունների և կարողությունների ձևավորման մակարդակը:

Պրակտիկայի անցկացման վայրի աշխատակից ղեկավարը՝

- ✓ պրակտիկանտին ծանոթացնում է աշխատակազմի կոլեկտիվին, կազմակերպության փաստաթղթերին, ստորաբաժանման աշխատանքի պլանին և այլն,
- ✓ օգնում է պրակտիկանտին անհատական պլանը կազմելիս,
- ✓ գիտամեթոդական օգնություն է ցույց տալիս պրակտիկանտներին պրակտիկային նախապատրաստվելիս, տրամադրում է անհրաժեշտ դիդակտիկ նյութեր, սարքավորումներ, հաստատում նրանց պլան-կոնսպեկտները,
- ✓ կազմակերպում քննարկումներ, վերահսկում է պրակտիկանտների հաճախումների ընթացքը՝ համագործակցելով պրակտիկայի մեթոդիստի հետ,
- ✓ մասնակցում է ուսանողների պրակտիկայի ամփոփմանը և գնահատմանը,

- ✓ Լրացնում է պրակտիկայի օրագրի իրեն հասկացված բաժինը, նկարագրում ուսանողին՝ նրա հաճախելիությունը, գիտելիքների մակարդակը, դրանք պատշաճ կիրառելու կարողությունը, մեթոդներին տերապետելու ունակությունը, կազմակերպական հնարավորությունները:

6. Պրակտիկանտի պարտականությունները և իրավունքները

- ✓ Ունենալ պրակտիկայի օրագիր, որը նրան տրվում է դեկանատի կողմից,
- ✓ Ներկայանալ պրակտիկայի անցկացման վայր ըստ դեկանի կողմից նախատես հաստատված ժամանակացույցի,
- ✓ Ծանոթ լինել պրակտիկայի սնցկացման նպատակին, խնդիրներին, անցկացման վայրին և կարգին,
- ✓ Պրակտիկայի անցկացման վայրում և համալսարանում պահպանել էթիկայի կանոնները
- ✓ Ենթարկվել պրակտիկայի վայրի կանոններին և ծանոթ լինել անվտանգության կանոններին,
- ✓ Ժամանակին կատարել պրակտիկայի ղեկավարների կողմից տրված հանձնարարությունները,
- ✓ Պրակտիկայի կատարողականը ժամանակին ներկայացնել պրակտիկայի ղեկավարին,
- ✓ կատարած աշխատանքները վերլուծել օրագրում,
- ✓ ծանոթանալ համակարգի աշխատանքին,
- ✓ համակուրսեցիների հետ մասնակցել պրակտիկայի վերաբերյալ քննարկումներին, և համատեղ վերլուծել դրանք:

Պրակտիկայի ավարտից հետո՝

Պրակտիկայի ավարտից հետո պրակտիկանտը պարտավոր է խմբի ղեկավարին ներկայացնել աշխատանքների անհատական պլան, որի իրականացման մասին պրակտիկայի ղեկավարը պետք է նշում կատարի պրակտիկայի օրագրում:

Պրակտիկայի ավարտից հետո ուսանողը 3 օրվա ընթացքում դեկանատ է հանձնում պրակտիկայի լրացրած օրագիրը:

7. Պրակտիկայի հաշվետու փաստաթղթերը

Պրակտիկայի ընթացքում հաշվետու փաստաթղթերն են՝

- ✓ օրագիր
- ✓ աշխատանքային պլան

8. Պրակտիկայի գնահատում

- Պրակտիկան համարվում է կատարված՝ ուսանողի կողմից պրակտիկայի ծրագրի բոլոր պահանջները կատարելու դեպքում:
- Պրակտիկան գնահատվում է պրակտիկայի փաստաթղթերը ներկայացնելու դեպքում:
- Պրակտիկայի գնահատումը կատարվում է ուսանողի՝ պրակտիկայի ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքների, հմտությունների, կարողությունների և կոմպետենցիաների հիման վրա.

Ուսանողի գնահատման մասնագիտական չափանիշներն են՝

- աշխատանքների պլանավորման, կազմակերպման և կատարման կարողություններ,
- մասնագիտական գիտելիքների մակարդակը, դրանց կիրառելու հմտություն, ուսուցման նպատակները, բովանդակությունը, միջոցները և մեթոդները որոշելու իմացություն,
- համառոտագրեր, աշխատանքային պլաններ, և այլ նյութեր կազմելու կարողություն,
- աշխատանքային նյութին տիրապետելու, անսխալ խոսելու կարողություն,
- իր և իր համակուրսեցիների պրակտիկայի ընթացքում կատարած աշխատանքի վերլուծության կարողություն,
- հետազոտման տարբեր մեթոդների կիրառման, ստացված տվյալների վերլուծության կարողություն և հմտություն,
- կոլեկտիվի անդամների, համայնքի բնակիչների, իր համակուրսեցիների հետ հաղորդակցվելու, առանց կոնֆլիկտների շփվելու կարողություն,
- մասնագիտական, միջանձնային կոմպետենցիաների տիրապետում:
- Բոլոր փաստաթղթերը պետք է ձևակերպվեն համաձայն գործավարության կանոնների և առանձին թղթապանակով հանձնվեն դեկանատ:
- Պրակտիկայի գնահատականը դասվում է տեսական առարկաներից ստացած գնահատականներին և հաշվառվում է ուսանողների կիսամյակային ատեստավորման արդյունքներն ամփոփելիս:
- Պրակտիկայի փաստաթղթերը պահվում են դեկանատներում :

Պրակտիկայի ղեկավարը պարտավոր է՝

- պրակտիկայի ավարտին օրագրում բնութագրել պրակտիկանտի կատարած աշխատանքը, գնահատել այն,
- պրակտիկայի բաժին ներկայացնել բոլոր ուսանողների՝ պրակտիկայի ծրագրով պահանջվող փաստաթղթերը պատշաճ վիճակով,
- մասնակցել պրակտիկայի պաշտպանությանը, պրակտիկանտների վերջնական գնահատականի ձևավորմանը,

- բազմագործոնային համակարգով ներկայացնել առավելագույնը 100 միավորի բաղադրիչները, գնահատման կարգը, ամփոփման կարգն ու ժամկետները, որոնք սահմանված են ՎՊՀ՝ պրակտիկայի կանոնակարգի նորմերով:

Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորը	Գնահատումը
1. Հաճախելիություն	0-10	
2. Առարկայական իմացություն	0-20	
3. Իրավաբանական գիտելիքների և հմտությունների վերլուծություն		
➤ Կիրառված գիտելիքների արդյունավետություն	0-10	
➤ Աշխատանքի ճիշտ բաշխում և օգտագործում	0-10	
➤ Իրավիճակի գնահատում և որոշումների ընդունում	0-10	
4. Կատարած աշխատանքի վերլուծություն	0-20	
5. Պաշտպանություն	0-20	
6 . Ընդհանուր միավոր	100	

Պրակտիկան գնահատվում է՝ ըստ սահմանված չափանիշների^ա բազմագործոնային համակարգով^ա պրակտիկայի ընթացքում ձեռք բերված կարողությունների, հմտությունների, կոմպետենցիաների հիման վրա:

Մասնակցության աստիճանը%	Հատկացվող միավորը
96-100	10
91-95	8
86-90	6
81-85	4
76-80	2
0-75	0

Կոմպետենցիաներ

Իրավագիտություն մասնագիտությամբ իրավագետ բակալավրի որակավորում ունեցող ուսանողը արտադրական պրակտիկայի արդյունքում ձեռք կրերի 042101.01.6 «Իրավագիտություն ԿԾ-ով» սահմանված կոմպետենցիաներ

Պրակտիկայի ընթացքում ձևավորվում են այնպիսի մասնագիտական կարողություններ, ինչպիսիք են՝

Ա. Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)

- ԳԿ1 վերլուծության և համադրության կարողություն,
- ԳԿ2 կազմակերպելու և պլանավորելու կարողություն,
- ԳԿ4 պետական լեզվով հաղորդակցվելու կարողություն,
- ԳԿ7 տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն),
- ԳԿ9 որոշումներ կայացնելու կարողություն:

Բ. Միջազգային կոմպետենցիաներ (ՄԶԿ)

- ՄԶԿ1 քննադատական վերլուծության և ինքնադատման կարողություն,
- ՄԶԿ2 Միջազգային գործնական հմտություններ,
- ՄԶԿ3 թիմային աշխատանքի կարողություն,
- ՄԶԿ5 Բարոյական պատասխանատվության կարողություն:

Գ. Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)

- ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու կարողություն,
- ՀԳԿ4 նոր իրավիճակներին հարմարվելու կարողություն,
- ՀԳԿ5 ինքնուրույն աշխատելու կարողություն,
- ՀԳԿ6 որակը հսկելու կարողություն:

Դ. Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ1 դրսևորել մասնագիտության պատմության և հիմունքների իմացություն,
- ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ3 համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը,
- ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ5 հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները,
- ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ8 հասկանալ գիտական տեսությունների ստուգման փորձարարական և դիտարկիչ միջոցների արդյունքերը: